

USA vs. Rusko. Vytváranie obrazu dvoch veľmocí v kontexte vojny na Ukrajine v alternatívnom médiu „Infovojna”

Terézia Seresová

Abstract

The US vs. Russia. Creating an Image of Two Superpowers in the Context of the War in Ukraine in the Alternative Media Outlet "Infovojna". *Exploring the impact of alternative media on public opinion is currently a challenge not only for the academic community but also for policymakers and the general public. The paper focuses on identifying the lexis used by alternative media in reporting on the war in Ukraine and analyzes the Infovojna corpus. The first part of the paper introduces the theoretical level of the concept of alternative media. The second part familiarizes the reader with CDA (Critical Discourse Analysis), the methodology chosen for our paper. The third part analyses the lexis used by the Infovojna media in reporting on two superpowers, namely the Russian Federation and the United States of America.*

<https://doi.org/10.53465/JAP.2025.9788022552806.482-489>

Keywords: alternative media, war, USA, Russia, disinformation.

Kľúčové slová: alternatívne médiá, vojna, USA, Rusko, dezinformácie.

Úvod

Rastúci vplyv dezinformačných, respektíve alternatívnych médií, je v súčasnosti badateľný na globálnej úrovni, pričom Slovensko ani Európa nie sú výnimkou. Komunikačný štýl týchto médií sa často vyznačuje prvkami extrémistickej rétoriky, ktorej cieľom je prostredníctvom manipulácie s emóciami – najmä strachom či hnevom – ovplyvniť vnímanie publika. Ich obsah je často orientovaný proti Európskej únii alebo všeobecne proti západnému svetu, vrátane Spojených štátov amerických. Keďže Slovenská republika je členským štátom Európskej únie, považujeme rastúci dosah alternatívnych médií na slovenskú spoločnosť za jav hodný osobitnej vedeckej pozornosti. Z akademického hľadiska je nevyhnutné skúmať nielen jazykové a rétorické stratégie týchto médií, ale aj mechanizmy, prostredníctvom ktorých formujú

verejnú mienku, volia a rámcujú témy či manipulujú s ich spracovaním. Významnou súčasťou analýzy by mali byť aj prehliadané alebo úmyselne vynechávané témy a porušovanie základných novinárskych zásad.

Alternatívne médiá vznikli ako opozícia voči tradičným, tzv. mainstreamovým médiám. Internet umožnil rýchlejšie šírenie informácií a znížil vstupné bariéry do mediálneho priestoru, čo viedlo k vzniku početných pravicovo orientovaných webových platforiem. Rozmach týchto médií a ich rastúci vplyv na proces formovania verejného diskurzu podnietil vedeckú komunitu k intenzívnejšiemu skúmaniu tohto fenoménu z hľadiska politológie, sociológie, ekonómie či psychológie. Odborné štúdie zároveň poukazujú, že alternatívne médiá často šíria nepresné alebo manipulatívne informácie, ktoré ovplyvňujú vnímanie politických, spoločenských a ekonomických udalostí. Podľa výskumov autorov ako Jamieson a Cappella (2018) vedie konzumácia takéhoto obsahu k oslabeniu dôvery verejnosti v tradičné spravodajské zdroje.

Na dosiahnutie predstavených cieľov je použitá kritická diskurzívna analýza, a to z dôvodu zisťovania, ako sa v kontexte vojny na Ukrajine reprezentujú USA a Rusko v alternatívnych, respektíve dezinformačných médiách, aké jazykové a naratívne stratégie boli použité na vykreslenie, a ako tieto stratégie môžu potenciálne vplývať na formovanie verejnej mienky, šírenia strachu alebo podporovať ideologické rámce svojich čitateľov. Korpus textov bol zostavený z článkov za obdobie rokov 2022-2025, čiže po začiatku ruskej invázie v Ukrajinu.

Téma vojny na Ukrajine rezonuje nielen v médiách ale aj medzi akademikmi a výskumníkmi. Z tohto dôvodu sme sa rozhodli pokračovať v našom výskume a to konkrétne, akým spôsobom interpretuje a vytvára alternatívne médium „Infovojna” obraz dvoch veľmocí – Spojených štátov amerických a Ruskej federácie. V rámci výskumného projektu VEGA 1/0075/24 Politický diskurz na Slovensku v kontexte vojny na Ukrajine sme analyzovali texty alternatívneho média „Infovojna” od roku 2022 až po rok 2025. Cieľ výskumu bolo predstaviť obraz, ktorý vytvára internetová doména „Infovojna” a ktorý ponúka svojim čitateľom ohľadom dvoch veľmocí a to Spojených štátov a Ruska v kontexte vojny, akým spôsobom sú uvedené veľmoci vyobrazované a akú konotáciu nesú v uvedenom diskurze v alternatívnych médiách.

Teoretické vymedzenie pojmu alternatívne médium

V slovenskom spoločenskom diskurze od obdobia pandémie Covid-19 výrazne rezonuje pojem *dezinformačné médiá*, používaný na označenie zdro-

jov, ktoré šíria zavádzajúce či emocionálne manipulatívne informácie a vyvolávajú strach alebo hnev. Tento pojem vznikol s cieľom odlíšiť tradičné médiá od tých, ktoré šíria nepravdivé informácie o pandémii. Médiá zaradené do tejto kategórie sa často označujú ako *médiá pravdy* alebo *alternatívne médiá*, deklarujúce svoj kritický či nezávislý postoj. V akademickom prostredí sa však namiesto pojmu *dezinformačné médiá* používa termín *alternatívne médiá*, ktorý je predmetom nášho výskumu.

Pojem „*alternative media*” sa objavil v 60. a 70. rokoch 20. storočia v súvislosti so spoločenskými hnutím, ktoré vytvárali protiváhu voči tradičným médiám, prevažne z ľavicového ideologického spektra. Cieľom týchto iniciatív bolo sprostredkovať názory a témy absentujúce v mainstreamových médiách. Napriek tomu odborníci poukazujú na absenciu jednotnej definície alternatívnych médií. Downing (2001) ich vymedzuje ako „zdroje, ktoré sa odlišujú od tradičných médií obsahom, produkciou alebo distribúciou“, zatiaľ čo Fuchs (2010) ich chápe ako „sféru, ktorá spochybňuje kapitalistický mediálny priemysel a produkuje kritický obsah voči dominantným médiám“. Karas (2024) však upozorňuje, že príliš široké definície sú výskumne neuchopiteľné, zatiaľ čo úzke nezachytávajú komplexnosť fenoménu.

Najrozšírenejším prístupom zostáva chápanie alternatívnych médií ako takých, ktoré „nie sú mainstreamové“. Tento prístup však vedie k rozmanitým interpretáciám založeným na ideológii, distribučných procesoch a obsahu. Súčasná veda preto reflektuje zložitosť pojmu a rozlišuje medzi neprofesionálnymi, pseudo-profesionálnymi a poloprofesionálnymi mediálnymi subjektmi s rozdielnymi ideologickými cieľmi. Holt, Figenschou a Frischlich (2019) definujú alternatívne médiá ako „médiá, ktoré spochybňujú mainstreamový diskurz a samy seba vnímajú ako jeho alternatívu“. Kritika tradičných médií je pritom často základným motívom ich činnosti.

Médiá – či už tradičné, alebo alternatívne zohrávajú zásadnú úlohu v demokratickej spoločnosti. Podľa Helberger (2019) by mali reflektovať pluralitu spoločnosti tým, že dávajú priestor rôznym aktérom, ideám a názorom. Otázkou však zostáva, aké informácie alternatívne médiá sprostredkujú, s akým zámerom, a či tieto informácie zodpovedajú vedeckým a historickým faktom, alebo podnecujú nenávisť.

Na Slovensku sú medzi tzv. alternatívne médiá zaradované najmä *Hlavné správy*, *Infovoja*, *Slobodný vysielateľ* a *Zem a Vek* a iné. Význam pojmu „alternatívne“ sa však líši podľa kontextu – v mainstreamovom diskurze má často negatívne konotácie, zatiaľ čo samotné alternatívne médiá ho používajú ako symbol odporu voči mediálnej hegemonii. Táto rozdielnosť v chápaní odráža prehĺbujúcu sa polarizáciu mediálneho priestoru, ktorá zároveň reflektuje hodnotové a spoločenské rozdelenie v slovenskej spoločnosti.

Metodológia

Kritická diskurzna analýza (CDA) sa zameriava na jazykové prejavy ako na formy sociálnej praxe a predpokladá, že jazyk nielen odráža realitu, ale ju aktívne spoluutvára. V rámci skúmania migračného diskurzu je tento prístup obzvlášť relevantný, keďže médiá zohrávajú kľúčovú úlohu pri formovaní verejných postojov. Dezinformačné médiá pritom často prispievajú k šíreniu stereotypov, polarizácii spoločnosti a upevňovaniu xenofóbnych naratívov. CDA umožňuje analyzovať, ako jazyk legitimizuje spoločenské nerovnosti, naturalizuje mocenské asymetrie a odhaľuje ideologické rámce prítomné v mediálnych textoch.

Podľa Fairclougha (1995: 66-67) je diskurz formou sociálnej praxe, ktorá je zasadená do širšieho kultúrneho a ideologického kontextu. V prípade migrácie CDA odhaľuje, ako médiá využívajú jazyk na vytváranie opozície „my“ verzus „oni“, konštruovanie migrantov ako hrozby či prostriedku posilňovania národnej identity. Wodak (2015: 298) pritom zdôrazňuje potrebu interdisciplinarity — kombináciu textovej, žánrovej, argumentačnej a vizuálnej analýzy.

V rámci nášho výskumu bol aplikovaný model diskurzne-historického prístupu podľa R. Wodakovej a M. Reisigla (2010), vhodný najmä na analýzu textov s rasistickými, nacionalistickými či etnicistickými prvkami. Tento model pracuje s tromi dimenziami: identifikáciou tematických štruktúr, diskurznych a argumentačných stratégií a špecifických jazykových realizácií.

Analyzované dáta tvorilo 300 textov publikovaných na dezinformačnom portáli „*Infovojna.sk*“ v rokoch 2022–2025. Analýza prebiehala v štyroch etapách: (1) predbežné čítanie a tematické zoskupenie naratívov o Spojených štátoch amerických a Rusku, (2) identifikácia diskurznych stratégií – demonizácia západu, rétorika „my“ verzus „oni“, generalizácia, emocionalizácia a konšpiračné rámce, (3) analýza lexiky, metafor a hodnotiacich výrazov, (4) určenie ideologických rámcov, konkrétne bezpečnostného, civilizačného a politického.

USA a Rusko ako protichodné veľmoci v internetovom médiu *Infovojna*

Pred samotným výskumom, sme plánovali skúmať akým spôsobom sa vytvára obraz pre čitateľov o Ukrajine počas vojnového konfliktu v internetovom médiu „*Infovojna*“. Počas analyzovania vybraného korpusu textov okrem naratívu, týkajúceho sa Ukrajiny, začali určitým spôsobom vstupo-

vať do popredia výskumu ďalšie premenné, ktoré výrazne ovplyvňovali obraz o Ukrajine. Výskum textov, ktoré sa týkali vojny na Ukrajine a boli uverejnené na internetovej doméne určitým spôsobom vytvárali a formovali predstavu o dvoch veľmociach, ktorá sa počas čítania a analyzovania textov opakovala, variovala a určitým spôsobom vytvárala „vlastný obraz“, vyprodukovaný skúmaným médiom.

V analyzovanom diskurze alternatívneho média *Infovojna* je možné pozorovať výraznú polarizáciu medzi obrazom Ruskej federácie a Spojených štátov amerických. Rusko je prezentované ako štát, ktorý rešpektuje medzinárodné dohody a zachováva rovnováhu síl vo svete, zatiaľ čo USA sú vykresľované ako aktér, ktorý dohody porušuje a destabilizuje globálnu bezpečnosť. Samotné Rusko je opisované ako silná veľmoc disponujúca najväčšími zásobami jadrových zbraní, ktoré predstavujú „záruku strategického odstránenia a zachovania rovnováhy síl vo svete“. Kým jadrové zbrane, ktoré vlastní Spojené štáty americké sú v skúmanom médiu vykreslené ako mier ohrozujúce. Prezident Ruskej federácie Vladimir Putin je v textoch stvárňovaný ako racionálny vodca, ktorý si želá mier nielen na Ukrajine, ale aj vo svete, ktorý bol zvolený v demokratických voľbách, dodržiavajúci mierové dohody a ochraňujúci ruský a ukrajinský národ (Seresová, 2025). Naopak prezident USA Joe Biden je vykresľovaný ako po vojne túžiaci vládár, ktorý chce ovládnuť Ukrajinu, Európu a nakoniec aj samotné Rusko.

Politické a obchodné spojenie Ruska s diktátorským režimom Severnej Kórei opísalo skúmané médium ako „šachový ťah“ voči Spojeným štátom tým, že si posilnilo medzinárodnú pozíciu prostredníctvom uvedenej spolupráce. S tým spojené uzavretie dohody o vzájomnej obrane medzi Ruskom a Kórejskou ľudovodemokratickou republikou je v médiu interpretované ako „silná a nebezpečná zmluva“, ktorá posilňuje ruský vplyv v Ázii a oslabuje mocenské postavenie USA. Zaujímavým zistením je, že posilňovanie ruského vplyvu v Ázii *Infovojna* neopisuje ako mier ohrozujúci krok, naopak vplyv USA v Ázii je podľa neho neprípustný.

Stretnutie Putina s Kim Čong-unom je v textovom diskurze opisované ako „najväčšia hrozba pre národnú bezpečnosť USA od kórejskej vojny“, pričom sa vyzdvihuje spolupráca Ruska a KĽDR ako upevnenie jednotného frontu proti Washingtonu. Z uvedeného vyplýva absolútnym spôsobom polarizovaný prístup k zobrazovaniu Ruska a Spojených štátov amerických.

V širšom naratíve je ruský prezident ako predstaviteľ východnej veľmoci vykreslený ako líder podporujúci kultúrnu rozmanitosť, multipolárny svetový poriadok a rešpektovanie medzinárodného práva. Naopak, Spojené štáty sú prezentované ako krajina, ktorá zasahuje do vnútorných záležitostí iných štátov, ovplyvňuje Ukrajinu a prostredníctvom prezidenta Volodymyra Zelenského presadzuje svoje záujmy a riadi samotný štát. Ukrajinský

prezident je v tomto rámci zobrazovaný ako „bábka“ Spojených štátov, ktoré „vedú vojnu proti Rusku na ukrajinskom území“ (Seresová 2024).

V súvislosti s obrazom USA sa často objavuje démonizačný rámec. Spojené štáty sú obviňované z výskumu biologických zbraní na Ukrajine a v Afrike, pričom sa tvrdí, že po zásahu Ruska boli tieto projekty presunuté do iných regiónov. Mediálny diskurz zároveň poukazuje na údajné pokrytectvo Washingtonu, ktorý odmieta, že by vyzbrojovaním Ukrajiny priamo participoval na vojenskom konflikte, no podľa alternatívneho výkladu sa tak stáva „aktívnym účastníkom vojny“ zameranej na „strategickú porážku Moskvy“.

V rámci hodnotenia americkej politiky sa v diskurze často objavuje negatívne označovanie predstaviteľov USA, najmä prezidenta Joea Bidena a jeho administratívy, prostredníctvom expresívnych metafor ako „rakovinový vred“ či „vystrašení jastrabi“. Spojené štáty sú opisované ako aktér, ktorý „rozohral vojnu proti Putinovi, ktorú na šachovnici nezvláda a oslabuje tým svoje pozície“.

Celkovo možno konštatovať, že v diskurze *Infovojny* je obraz Ruska konštruovaný prostredníctvom rámcov stability, demokracie, sily, diplomacie a spravodlivosti, zatiaľ čo USA sú stváňované ako zdroj konfliktov, manipulácií, vojenských vpádov a morálneho úpadku, prípadne slabného vplyvu vo svete, či straty označenia veľmoci. Tento antagonizmus je ďalej posilňovaný prostredníctvom metafor šachovej hry, multipolarity sveta a demonizácie západného politického systému a na druhej strane vyzdvihovania ruského politického systému ako jediného správneho.

Záver

Analýza mediálneho diskurzu alternatívneho média *Infovojna* ukazuje jednoznačnú ideologickú polarizáciu medzi konštruovaním obrazu Ruskej federácie a Spojených štátov amerických. Diskurz je charakterizovaný výraznou asymetriou v hodnotení týchto dvoch aktérov, pričom Rusko je prezentované ako garant stability, suverenity a multipolárneho usporiadania sveta, zatiaľ čo Spojené štáty sú zobrazované ako destabilizujúci element medzinárodného systému.

V rámci diskurznych stratégií sa uplatňuje pozitívna prezentácia Ruska prostredníctvom rámcov „obrancu rovnováhy síl“, „zástancu medzinárodného práva“ a „racionálneho geopolitického hráča“. Putin je konštruovaný ako silný a strategicky zmýšľajúci líder, ktorý svojimi krokmi „vracia úder Západu“ a posilňuje pozíciu Ruska na svetovej scéne, najmä prostredníctvom spolupráce s KĽDR a presadzovania myšlienky multipolárneho sveta.

Naopak, Spojené štáty americké sú rámcované prostredníctvom negatívnych atribútov – ako agresor, manipulátor a porušovateľ medzinárodných dohôd. V diskurze sa často objavuje motív „démonizácie USA“, spojený s obvineniami z biologického výskumu, zbrojenia Ukrajiny či zasahovania do vnútorných záležitostí iných štátov. Ukrajina je v tejto optike konštruovaná ako „bábka“ Spojených štátov, prostredníctvom ktorej Západ vedie nepriamy konflikt s Ruskom.

Významným zistením je aj využívanie metaforickej štruktúry (napr. „šachový ťah“, „vrátenie úderu“), ktorá slúži na legitimizáciu ruských krokov ako strategicky premyslených a obranných, prípadne naznačujúcich silu Ruska, zatiaľ čo konanie USA je rámcované ako chaotické a nekompetentné. Tieto metafory majú silný presvedčujúci účinok – emocionalizujú verejný diskurz a podporujú binárne delenie sveta na „my“ (Rusko, obranca pravdy a rovnováhy) a „oni“ (Západ, agresor a manipulátor).

Z analýzy vyplýva, že diskurz *Infovojny* prispieva k reprodukcii prokremelskej ideológie a k posilňovaniu spoločenskej polarizácie. Jazykové a naratívne stratégie smerujú k oslabeniu dôvery v západné inštitúcie, NATO a Európsku úniu, pričom zároveň posilňujú pozitívnu percepciu Ruska ako kľúčového garanta stability. Tento spôsob konštruovania reality má potenciál ovplyvňovať verejnú mienku a legitimizovať autoritatívne či revizionistické interpretácie geopolitických udalostí.

Zdroje korpusu:

Elektronické médium Infovojna v rokoch 2022-2025.

Literatúra

- Atkinson, J. (2010). *Alternative media and politics of resistance: A communication perspective*. Peter Lang Publishing.
- Downing, J. (2001). *Radical Media*. Sage Publications.
- Fairclough, N. (1995). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. Longman.
- Fuchs, CH. (2010). Alternative Media as Critical Media. *European Journal of Social Theory*, 13(2), 173–192. <https://doi.org/10.1177/1368431010362294>
- Helberger, N. (2019). On the Democratic Role of News Recommenders. *Digital Journalism*, 7(8), 993–1012. <https://doi.org/10.1080/21670811.2019.1623700>

- Holt, K., Figenschou, U. T., Frischlich, L. (2019). Key dimensions of alternative news media. *Digital Journalism*, 7(7), 860–869. <https://doi.org/10.1080/21670811.2019.1625715>
- Jamieson, K. H., Cappella, J. N. (2008). *Echo Chamber: Rush Limbaugh and the Conservative Media Establishment*. Oxford University Press.
- Karas, M. (2024). Characteristics of alternative and mainstream media. In J. Dančo et al. (Eds.), *Economic, political and legal issues of international relations 2024* (pp. 142–146). Ekonóm.
- Reisigl, M., & Wodak, R. (2010). The discourse-historical approach. In R. Wodak & M. Meyer (Eds.), *Methods of critical discourse analysis* (2nd ed., pp. 87–122). Sage Publications.
- Seresová, T. (2024). Interpretácia ukrajinského prezidenta v kontexte vojny na Ukrajine: Prípád internetového média „Infovojna“. In R. Štefančík (Ed.), *Jazyk a politika. Na pomedzí lingvistiky a politológie IX* (pp. 333–347). Ekonóm.
- Seresová, T. (2025). Portrayal of Russian President Vladimir Putin in alternative media in the context of the war in Ukraine. In O. Brynko et al. (Eds.), *Economic, political and legal issues of international relations 2025* (pp. 221–228). Ekonóm.
- Wodak, R. (2015). *The politics of fear: What right-wing populist discourses*. Sage.

Poznámka k financovaniu:

Článok vyšiel pod projektom: VEGA 1/0075/24 Politický diskurz na Slovensku v kontexte vojny na Ukrajine.

Kontakt:

Mgr. Terézia Seresová, PhD.

Katedra slovanských jazykov
a interkultúrnej komunikácie
Fakulta aplikovaných jazykov
Ekonomická univerzita v Bratislave

Department of Slavic Languages
and Intercultural Communication
Faculty of Applied Languages
Bratislava University of Economics
and Business

Email Address: terezia.seresova@euba.sk

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9413-5517>